VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Julkisen talouden suunnitelma (JTS) 2018−2021

Lakivaliokunta 2.5.2017

Budjettiosasto

Asiakokonaisuudet

- Talouden näkymät, taloudellinen katsaus kevät 2017
- Julkisen talouden suunnitelma 2018−2021
- Oikeusministeriön hallinnonala

Taloudellinen katsaus, kevät 2017

28.04.2017

Keskeiset taloutta kuvaavat indikaattorit

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BKT:n määrän muutos, %	0,3	1,4	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,5	8,1	7,8	7,6	7,4
Työllisyysaste, %	68,1	68,7	69,1	69,6	70,0	70,4	70,7
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto, % BKT:sta	-2,7	-1,9	-2,3	-2,0	-1,7	-1,1	-1,2
Valtio	-3,0	-2,7	-2,7	-2,2	-1,8	-1,4	-1,5
Paikallishallinto	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4
Sosiaaliturvarahastot	0,9	1,3	0,9	0,7	0,5	0,6	0,6
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä, % BKT:sta	-1,2	-0,9	-1,7	-1,5	-1,4	-1,0	-1,2
Julkisyhteisöjen velka[1], % BKT:sta	63,7	63,6	64,7	65,4	65,7	65,2	65,0
Valtionvelka[2], % BKT:sta	47,6	47,8	49,1	49,7	50,0	49,7	49,7
Kuntien velka[1], % BKT:sta	8,6	8,8	9,1	9,4	8,8	8,9	9,0

[1] EDP-velka

[2] Valtiokonttorin liikkeelle laskema velka

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

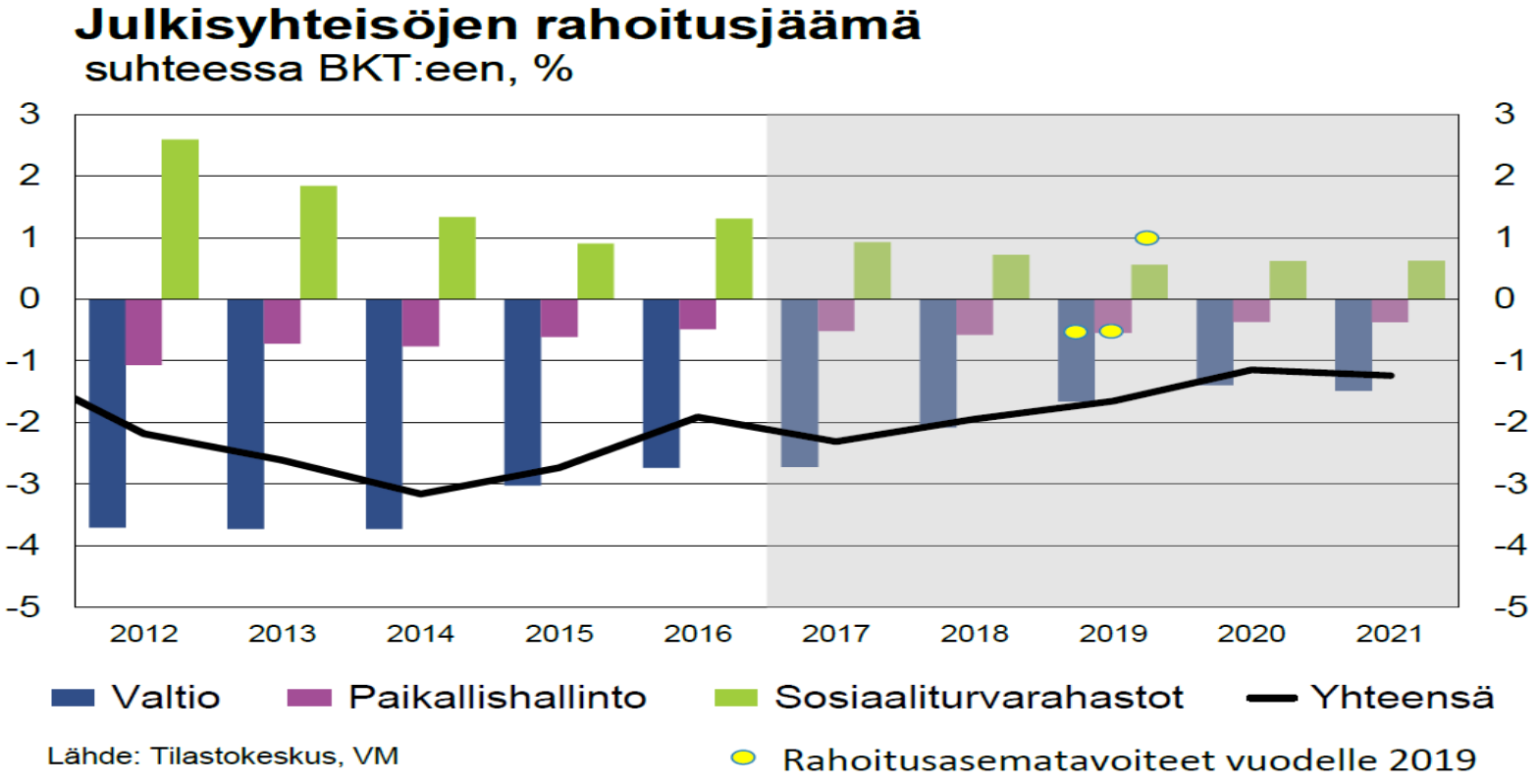
Julkisen talouden näkymät

- Julkisen talouden alijäämä pienenee hitaasti
- Näköpiirissä oleva talouskasvu ja työllisyyskehitys eivät riitä poistamaan alijäämää
- Velkasuhde kääntyy laskuun, mutta alkaa kasvaa jälleen 2020-luvulla

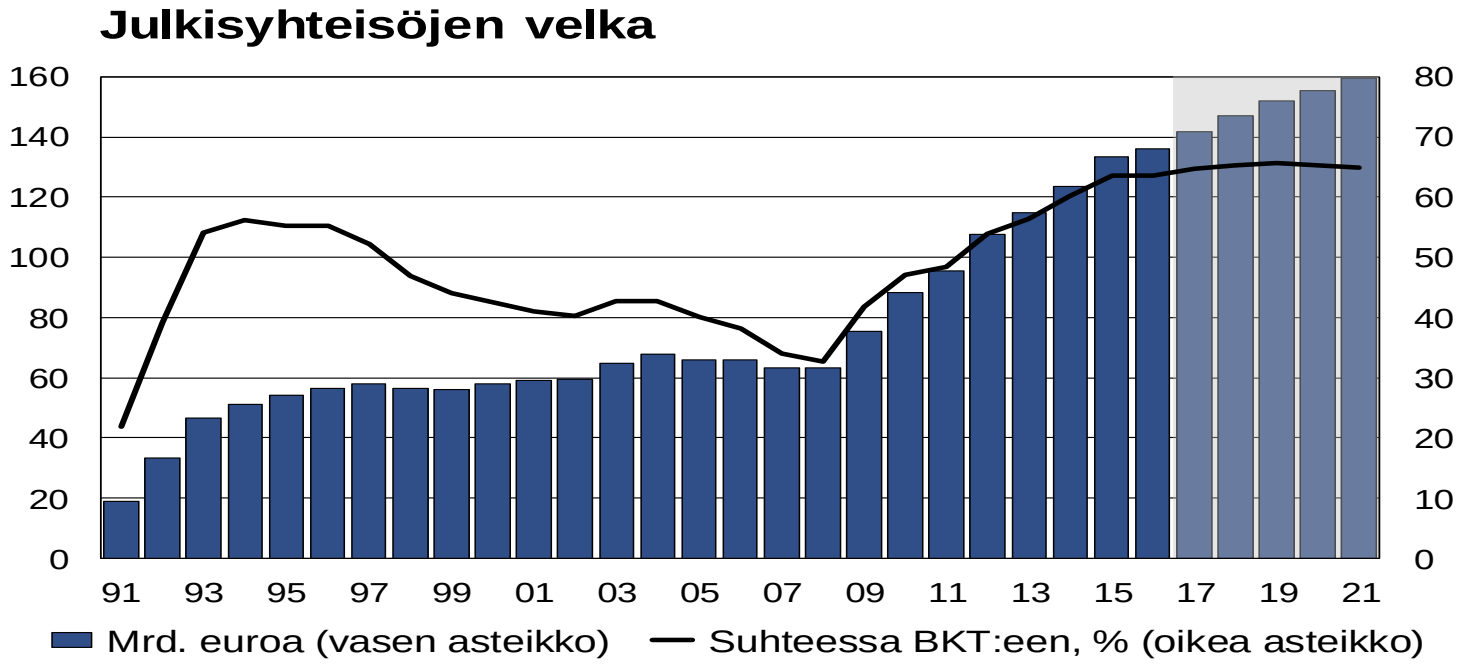
Miksi hallitusohjelman tavoitteiden saavuttaminen on vaikeaa?

- Talouskasvu kohentaa julkista taloutta vain vähän.
- Pitkäaikaistyöttömyys ja työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat uhkaavat hidastaa työllisyyden kasvua.
- Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja nopeasti.

Valtiontalous jäämässä kauas tavoitteestaan

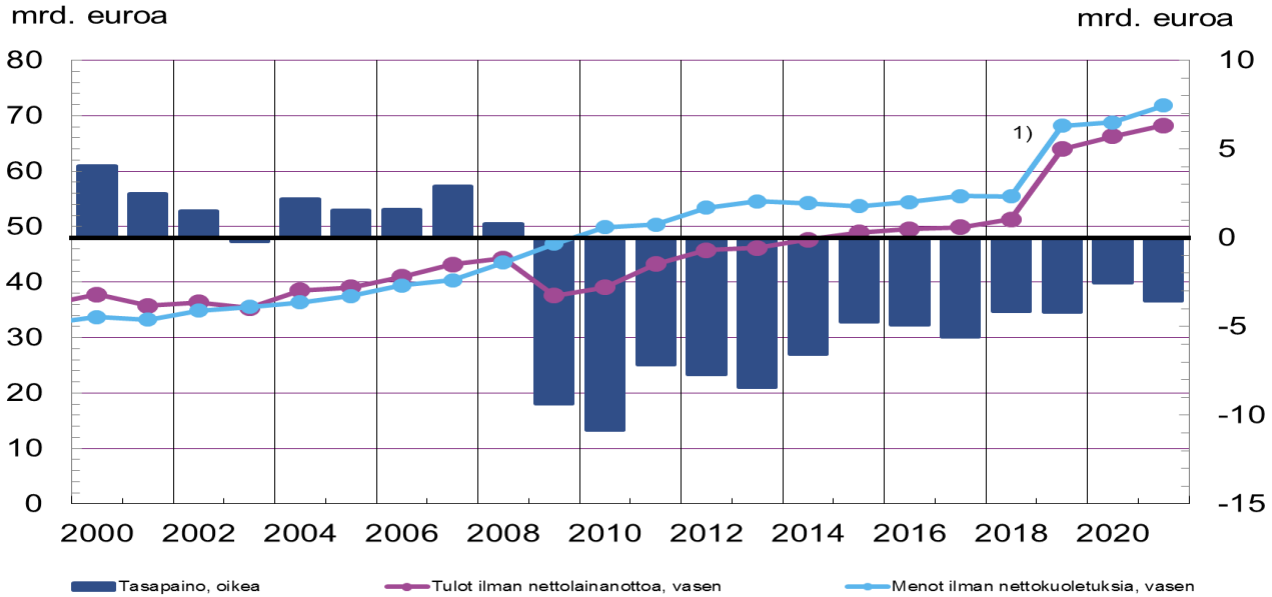
Velkasuhteen kasvu tasaantuu väliaikaisesti

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisen talouden suunnitelma 2018–2021

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

1) Sote- ja maakuntauudistus

Lähde: Valtiovarainministeriö 28.4.2017

Alijäämä:

2015 (TP): -4,7 mrd. euroa

2016 (TP): -4,9 mrd. euroa

2017 (TA): -5,6 mrd. euroa

2018: -4,1 mrd. euroa

2019: -4,2 mrd. euroa

2020: -2,5 mrd. euroa

2021: -3,6 mrd. euroa

Alijäämä

- Valtion budjettitalouden alijäämän ennakoidaan olevan n. 4,1 mrd. euroa v. 2018, kun vuodelle 2017 arvioitu alijäämä talousarvion mukaan on 5,6 mrd. euroa
- Alijäämä pienenee v. 2020, mutta kasvaa jälleen v. 2021 johtuen etenkin puolustusvoimien strategisista suorituskykyhankkeista
- Verrattuna edelliseen kehyspäätökseen tasapaino on keskimäärin vuosittain parantunut

Muutoksia tuloarvioissa

- Budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 51,3 mrd. euroa v. 2018. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna tulot ennen nettolainanottoa ovat n. 0,7 mrd. euroa korkeammalla tasolla v. 2018.
- Merkittävä muutos valtion verotuottoihin seuraa sote- ja maakuntauudistukseen liittyvästä verouudistuksesta, joka kasvattaa budjetin verotuloja vuositasolla n. 13,4 mrd. euroa.
- Pois lukien sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus varsinaisten tulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 1,9 % vuodessa.
- Kehyskauden lopulla verotulojen osuus budjettitalouden varsinaisista tuloista nousee lähes 90 prosenttiin. Vuonna 2021 budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 68,3 mrd. euroa.
- Kärkihankkeiden rahoitukseen liittyvät osinko- ja omaisuuden myyntitulot ajoittuvat vuosille 2017-2018.

Veroperustemuutosten vaikutuksista kertymään kehyskaudella

Verotusta keventävät toimet:

- Jotta työn verotus ei kiristyisi sote- ja maakuntauudistukseen vuoksi, ansiotulojen verotusta kevennetään 250 milj. euroa v. 2019 alkaen.
- Jotta työn verotus ei kiristyisi ansiotason nousun vaikutuksesta, tuloveroperusteisiin tehdään indeksitarkistukset. Vaikutus verotuloihin:

  2018: -130 milj.€ / 2019: -218 milj.€ / 2020: -319 milj.€ / 2021: -334 milj.€
- Autoveron asteittaista alentamista jatketaan:

  2018: -50 milj. euroa / 2019: -65 milj. euroa
- Väylämaksujen ja rataveron puolituksen jatkaminen vuodelle 2018 vaikutus yhteensä -55 milj. euroa

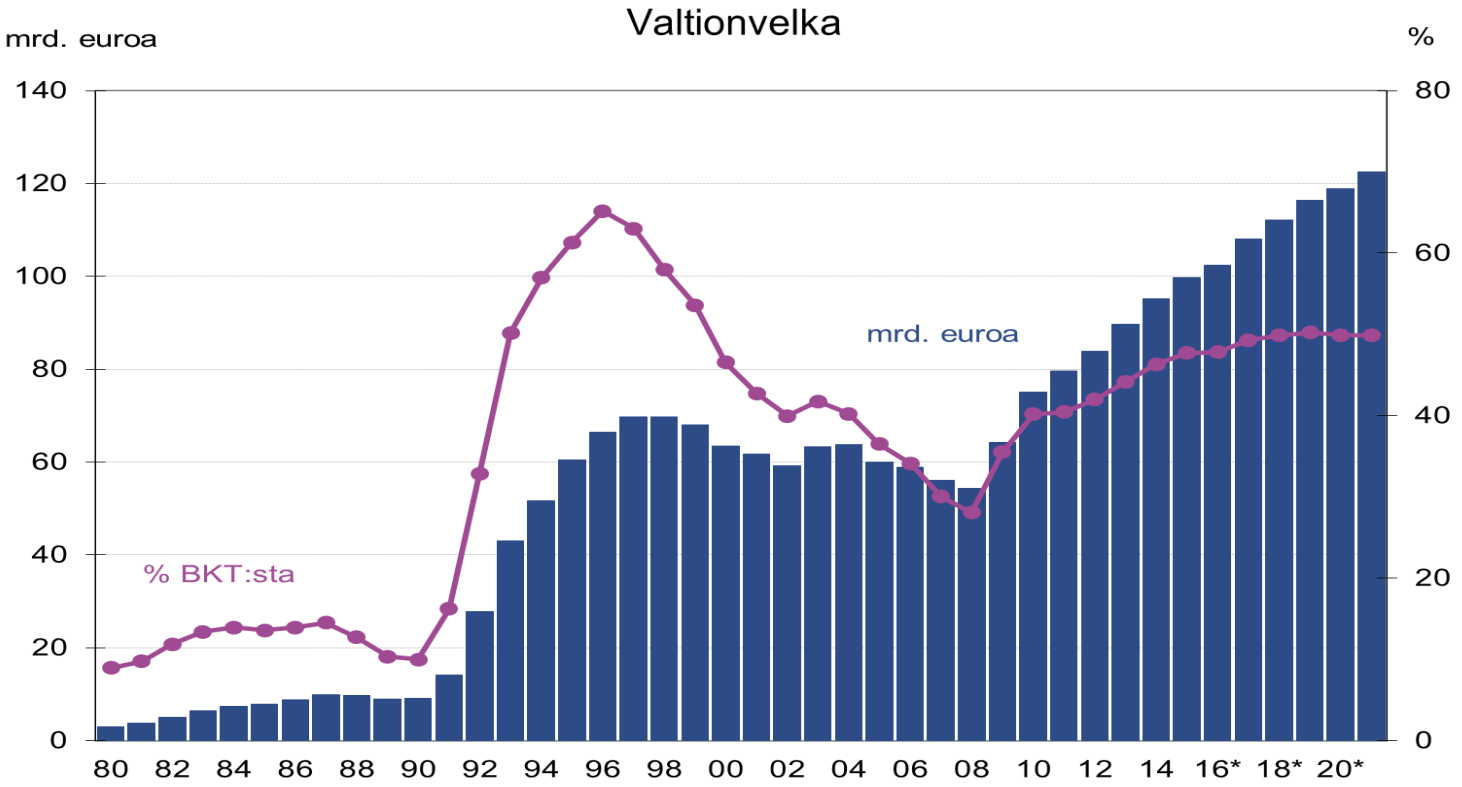
Verotusta kiristävät toimet:

- Solidaarisuusveron jatkaminen v. 2019: +55 milj. euroa
- Asuntolainan korkovähennyksen supistaminen v. 2019: + 18 milj. euroa
- Tupakkaverotuksen kiristämistä jatketaan:
  2018: +68 milj. euroa / 2019: +68 milj. euroa
- Energiaveroa korotetaan v. 2019 +45 milj. euroa.

Muutoksia menoarvioissa

- Budjettitalouden menojen arvioidaan olevan 55,4 mrd. euroa v. 2018. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna menot ovat n. 0,5 mrd. euroa korkeammalla tasolla v. 2018.
- Menojen nousuun on vaikuttanut mm. kilpailukykysopimus, julkisen talouden suunnitelmassa päätetyt lisäpanostukset mm. työllisyyteen, osaamiseen ja turvallisuuteen sekä sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät menot.
- Sen sijaan alentavasti menojen tasoon on vaikuttanut alentunut arvio turvapaikanhakijoista aiheutuvista menoista ja korkomenoista.
- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus on aiemmin arvioitua pienempi.
- Sote- ja maakuntauudistuksen seurauksena budjettitalouden menojen taso nousee n. 13 mrd. eurolla vuodesta 2019 alkaen. Pois lukien sote- ja maakuntauudistuksesta aiheutuvat muutokset budjettitalouden menojen arvioidaan nimellisesti kasvavan keskimäärin n. 1 % vuodessa kehyskaudella.

Valtionvelan kehitys vuosina 1980-2021

Lähde: Valtionvarainministeriö 28.4.2017

Hallitusohjelman liite 6

Hallitusohjelman liitteen 6 eli 4 mrd. listan tilanne

- Hallitus arvioi, että neljän miljardin kokonaisuus liitteen 6 toimenpiteiden osalta on toteutumassa vahvistamalla erikoissairaanhoidon 260 miljoonan euron säästöjen toimeenpanon mekanismeja sekä toteuttamalla maakuntien rahoituksen vuoden 2020 indeksikorotuksesta puolet. Jälkimmäisen toimenpiteen säästö on yhteensä noin 166 miljoonaa euroa
- Säästöjen toteutuminen epävarmaa mm:
  - Sakkotulot
  - Omais- ja perhehoitoon liittyvä säästö
  - Kuntien toimenpiteistä riippuvat asiat

Poimintoja kehysriihen päätöksistä

Osaaminen, kasvu ja työllisyys

- Työllisyysmäärärahoja lisätään 25 milj. euroa/v vuosille 2018-2021 (aktiivimallin rahoittamiseksi, siirto maakunnille 2019)
- Yritysten vientitoimintaan ja matkailun edistämiseen 18 milj. euroa/v vuosille 2018-2019
- Valtuudet:
  - Tekesille 42 milj. euron valtuus/v vuosille 2018-2019 mm. tutkimuksen ja yritysten yhteistyöhön ja innovatiivisiin hankintoihin sekä innovaatioiden ja kansainvälistymisen tukemiseen
  - Suomen Akatemialle 25 milj. euron valtuus/v vuosille 2018-2019 lippulaiva-tutkimuskeskittymien toteuttamiseen

Välittäminen

- Peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseen 15 milj. euroa vuosille 2018-2019
- Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukeen 15 milj. euroa vuosille 2018-2019

Uudistuminen

- 25 milj. euron rahoitus energia- ja ilmastostrategiaan vuosille 2018-2021
- Sote-valinnanvapauskokeilujen toteuttamiseen 100 milj. euroa vuodelle 2018
- Sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun ja toimeenpanon tukemiseen 58 milj. euroa vuodelle 2018

Turvallisuus

- Turvallisuuteen lisätään yhteensä 98 milj. euroa vuodelle 2018
  - Puolustusministeriö 52 milj. euroa
  - Sisäministeriö 46 milj. euroa
    - Poliisitoimi 34,5 milj. euroa
    - Suojelupoliisi 3,5 milj. euroa
    - Rajavartiolaitos 8 milj. euroa

Muita poimintoja

- METSO-ohjelman toimeenpanoon 5 milj. euroa vuosille 2018-2021
- Viestintävirastolle 2 milj. euroa tietoturvallisuuden toimintavarmuuden ja yksityisyydensuojan varmentamiseksi ja kehittämiseksi
- Eläkkeensaajien hoitotuen perusosan korottamiseen 10 milj. euroa
- Opintotuen huoltajakorotuksen nostamiseen 10 milj. euroa
- Turvakotipaikat 2 milj. euroa

Kannustinloukkujen purkaminen –
arviolta noin 5 000 työllisen lisäys

- Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta
- Asumistukeen kuntaryhmittäinen neliövuokrakohtainen katto - muutoksesta koituva nettosäästö kohdennetaan ylivelkaantuneiden aseman kohentamiseen
- Asumistuen indeksin muutos vuokraindeksistä elinkustannusindeksiksi
- Ulosoton huojennukset: ulosottomiehen tulee lähtökohtaisesti myöntää pitkän työttömyyden jälkeen työllistyneelle velalliselle lykkäystä ulosmittauksen alkamiseen, jos velallinen sitä pyytää. Lykkäyskuukausien määrää pidennetään neljästä kuuteen kuukauteen.
- Liikkuvuusavustusta laajennetaan
- Sosiaaliturvan kokonaisuudistus valmisteluun

Oikeusministeriön hallinnonala

JTS 2018−2021: oikeusministeriön hallinnonala

- Oikeusministeriön pääluokassa määrärahat laskevat kehyskauden aikana 914 milj. eurosta 865 milj. euroon, mikä johtuu mm. vaalimenojen vuosittaisista muutoksista, säästöjen kasvusta ja ict-hankkeiden valmistumisesta.

- Toimintaa sopeutetaan tiukentuvaan talouteen hallitusohjelmassa päätetyillä säästötoimenpiteillä, ulosottotoimen rakenneuudistuksella, hallinnonalan tietojärjestelmiä kehittämällä ja oikeudenhoidon kehittämisohjelman toimenpiteillä.

- Talous- ja velkaneuvonta siirretään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle oikeusapu- ja edunvalvontapiireihin oikeusaputoimistojen yhteyteen. Toiminta toteutetaan 7,7 milj. euron rahoituksella, josta 4,7 milj. euroa on hallinnonalojen välistä siirtoa ja 3 milj. euroa uutta valtion budjettirahoitusta.

JTS 2018−2021: oikeusministeriön hallinnonala

Rakenneuudistukset

- Ulosottotoimen ja syyttäjälaitoksen rakenneuudistukset valmistuvat v. 2018.
- Käräjäoikeuksien määrää on tarkoitus vähentää 20:een nykyisten 27 sijaan, asia valiokuntakäsittelyssä

ICT ja tuottavuushankkeet

- Käynnissä on kuusi laajaa tietohallinnon kehittämishanketta toiminnan uudistamiseksi ICT:n avulla.
- Hankkeilla on tarkoitus tehostaa tuomioistuinten, syyttäjälaitoksen, ulosottolaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja Oikeusrekisterikeskuksen toimintaa sekä ottaa kaikissa organisaatioissa käyttöön toimisto- ja viestintäjärjestelminä valtion yhteiset niin sanotut valtavirtatuotteet.
- Lisärahoitus näiden tietojärjestelmien kehittämiseen on 18 milj. euroa vuosina 2018—2019.
- Rahoitetaan osittain tuottavuusrahoituksella VM:n pääluokasta tehtävillä siirroilla > tuottavuushyödyt.
- Hankkeiden aikataulujen ja kustannusten hallinta on keskeistä.